

Bataliony Chłopskie, BCh – konspiracyjna organizacja ruchu ludowego działająca na terenie kraju w okresie II wojny światowej, utworzona jesienią 1940 r. z inicjatywy SL Roch. Kierownictwo „Rocha” nie zamierzało początkowo tworzyć samodzielnego pionu wojskowego, odsyłając swych ochotników do ZWZ. Samorzutne powstawanie oddziałów chłopskich w Kieleckiem zdecydowało jednak o podjęciu przez Centralne Kierownictwo Ruchu Ludowego (CKRL) decyzji o powołaniu własnej organizacji zbrojnej pn. „Straż Chłopska” (SCh) kryptonim „Chłostrą”. Instrukcja organizacyjna głosiła, że SCh jest formacją samoobrony mającą za zadanie zabezpieczenie porządku i spokoju publicznego, ochronę mienia, ochronę działalności „Rocha” i współpracę z podziemnymi władzami państwowymi. Ograniczenie działalności do zadań policyjno-porządkowych nie zadowolilo działaczy terenowych, także konflikty na tle ideowym z ZWZ i obawa przed utratą wpływów na wsi zdecydowały o utworzeniu samodzielnej formacji wojskowej, noszącej od wiosny 1941 r. nazwę Bataliony Chłopskie. Z ramienia CKRL pełnomocnikiem ds. Batalionów Chłopskich został Józef Niećko, ps. „Zgrzebnik”, Komendantem Gł. Franciszek Kamiński ps. „Zenon Trawiński”, szefem sztabu Kazimierz Banach ps. „Kamil”, „Rosnowicz” do 1942 r., następnie Stanisław Koter ps. „Andrzej Poręba”.

Na przełomie 1941/1942 r. zaczęły powstawać tzw. Oddziały Specjalne (OS) wydzielone z oddziałów terenowych. Wykonywały akcje bojowo-dywersyjne np.: uderzały na posterunki policji, prowadziły akcję antykontyngentową, dokonując zniszczeń w młynach, młeczarniach, tartakach, gorzelniach itp., oraz niszcząc dokumentację podatkową. W porozumieniu z Kierownictwem Walki Cywilnej zwalczały kolaborantów, agentów gestapo, kolonistów niemieckich i volksdeutschów. Liczebność OS określa się na ok. 300 oddziałów. Od jesieni 1942 r. zaczęły powstawać liczne oddziały partyzanckie, jako odpowiedź na wzrost terroru ze strony okupanta, wyrażający się nasileniem pacyfikacji wsi, licznych egzekucji, łapanek na przymusowe roboty i akcji wysiedleńczych.

REGULAMIN ODZNAKI KRAJOZNAWCZEJ PTTK „SZLAKIEM WALK BATALIONÓW CHŁOPSKICH”

1. Celem odznaki jest zapoznanie turystów z miejscami akcji bojowo-dywersyjnych oddziałów BCh.
2. Odznaka posiada 3 stopnie: brązowy, srebrny i złoty.
3. Minimalna ilość zwiedzonych miejsc związanych z walkami i akcjami bojowo-dywersyjnymi oddziałów BCh, na poszczególne stopnie odznaki wynosi:
 - na stopień brązowy – 5,
 - na stopień srebrny – 10,
 - na stopień złoty – 15.Miejsca akcji bojowo-dywersyjnej oddziałów BCh, można odnaleźć, czytając wydawnictwa, których wykaz znajduje się jako załącznik do regulaminu odznaki.
4. Czas zdobywania odznak na poszczególne stopnie jest nieograniczony.
5. Potwierdzenia terenowe w postaci pieczęci i zdjęć (z osobą ubiegającą się o odznakę) z obiektu, potwierdzenia kadry programowej należy gromadzić w dowolnie opracowanej formie Kronice Odznaki.
6. Na pierwszej stronie Kroniki, należy zamieścić dane osobowe i adres zamieszkania osoby ubiegającej się o odznakę.
7. Weryfikacje odznak prowadzi Oddział Wojskowy PTTK w Chełmie.
8. Kroniki Odznak do weryfikacji należy przesłać na adres: Oddział Wojskowy PTTK, ul. Lubelska 139D/15, 22-109 CHEŁM – 6.

9. Zweryfikowaną Kronikę Odznaki wraz z odznaką, weryfikator prześle na adres zainteresowanego, przesyłką pocztową za pobraniem. Nie ma potrzeby przesyłania zwrotnych kopert i znaczków pocztowych.
10. O odznakę mogą ubiegać się turyści uprawiający różne formy turystyki kwalifikowanej.
11. Autorzy odznaki zastrzegają sobie interpretację regulaminu odznaki.

Odznaka została wprowadzona w życie Uchwałą nr 2/2009 z dnia 19.02.2009 r. Zarządu Oddziału Wojskowego PTTK w Chełmie i obowiązuje z dniem podpisania.

ZAŁĄCZNIK

Wykaz wydawnictw opisujących działalność bojowo-dywersyjną oddziałów Batalionów Chłopskich na ziemiach polskich.

- Jerzy Markiewicz [red.], Bataliony Chłopskie w obronie Zamojszczyzny: Bitwy pod Wojdą, Zaborecznem i Różą 30.XII.1942–1-2.II.1943, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1957.
- Kazimierz Przybysz [red. nauk.], Bataliony Chłopskie w walce o narodowe i społeczne wyzwolenie: sesja popularnonaukowa w 30 rocznicę bitew pod Wojdą, Zaborecznem i Różą, Lublin 3-4 II 1973 r., Warszawa 1975.
- Stanisław Jagiełło, Kryptonim „Telegraf”: z dziejów Batalionów Chłopskich na Kielecczyźnie, Warszawa 1979.
- Paweł Czuba, Jan Wojtał, Walczyli na ziemi krasnostawskiej: 1939-1945, Warszawa 1979.
- Władysław Ważniewski, Partyzanci spod znaku Bartosza, Warszawa 1980.
- Janusz Gmitruk, Piotr Matusak, Jan Nowak, Kalendarium działalności bojowej Batalionów Chłopskich 1940-1945, Warszawa 1983.
- Zygmunt Grządzielski, Kazimierz Marczyk, Powstanie, działalność i walka zbrojna Batalionów Chłopskich w latach 1940-1945 na terenach województwa częstochowskiego: zarys problemu, Częstochowa 1983.
- Kazimierz Banach, Z dziejów Batalionów Chłopskich: wspomnienia, rozważania, materiały, Warszawa 1984.
- Alina Fitowa, Bataliony Chłopskie w Małopolsce 1939-1945; działalność organizacyjna, polityczna i zbrojna, Warszawa 1984.
- Kazimierz Przybysz, Andrzej Wojtas, Bataliony Chłopskie, t. 1-3, Warszawa 1985-1986.
- Janusz Gmitruk, Piotr Matusak, Witold Wojdyło, Bataliony Chłopskie, Warszawa 1987.
- Maria Jędrzejec [oprac.], Twierdzą nam będzie każdy próg: kobiety ruchu ludowego w walce z hitlerowskim okupantem: sylwetki, wspomnienia, artykuły, Warszawa 1987.
- Kazimierz Przybysz, Ludowcy na ziemiach włączonych do Rzeszy: 1939-1945, Warszawa 1987.
- Wojciech Jekielek, Bataliony Chłopskie w Małopolsce i na Śląsku: kalendarium, Warszawa 1987.
- Walki oddziałów ZWZ-AK i BCh Inspektoratu Zamojskiego w latach 1939-1944, t. 1-2, Zamość 1990-1991.
- Waclaw Jaroszyński, Bolesław Kłembukowski, Eugeniusz Tokarczuk, Łuny nad Huczwą i Bugiem: walki oddziałów AK i BCh w Obwodzie Hrubieszowskim w latach 1939-1944, Zamość 1992.
- Mieczysław Wójtowicz, ROCH i Bataliony Chłopskie w Obwodzie Krasnostawskim 1939-1945, Lublin 1997.
- Aleksander Kabara, Zapalnik: z walk AK i BCh na Płaskowyżu Tarnowskim w latach 1939-1944, Warszawa 1997.

- Tadeusz Piesio, Konspiracyjny ruch ludowy w powiecie garwolińskim 1939-1945, Warszawa 1999.
- Janusz Gmitruk, Bataliony Chłopskie 1940-1945, Warszawa 2000.
- Julian Czuba, Henryk Odrzygóźdź, Bataliony Chłopskie na południowym Podlasiu o Polskę wolną, równą i sprawiedliwą, Biała Podlaska 2004.
- Władysław Odrobina, Chłopi gminy Złota w walce z niemieckim okupantem, Poznań, Luboń, Wydawnictwo i Drukarnia Uni-Druk 2006, Indeks – ISBN 83-921889-6-9.